

بررسی تأثیر عملکرد پلیس بر احساس امنیت شهروندان تهرانی

تاریخ دریافت: ۸۸/۸/۱۶

تاریخ پذیرش: ۸۸/۱۱/۱۱

عزیزالله تاجران^۱ و حسن کلاکی^۲

چکیده

زمینه و هدف: احساس امنیت یکی از ابعاد اساسی مفهوم امنیت در معنای کلی آن است. پیش فرض اساسی تحقیق حاضر نقش پلیس در تأمین و فراهم کردن امنیت است. عملکرد این نهاد امنیتی انتظامی به اشکال گوناگون می‌تواند در فرایند تولید و استمرار احساس امنیت شهروندان موثر باشد. هدف تحقیق بررسی تأثیر عملکرد پلیس بر احساس امنیت شهروندان تهرانی است.

مواد و روش‌ها: روش تحقیق، پیمایشی و توصیفی است. ابزار جمع‌آوری اطلاعات بوسیله پرسشنامه می‌باشد. جامعه آماری تحقیق، کلیه افرادی بالای ۱۶ سال و ساکن شهر تهران می‌باشند که با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای و تصادفی ساده، ۹۸۰ نفر به صورت نمونه انتخاب شده‌اند.

یافته‌ها: یافته‌های تحقیق نشان می‌دهند که توانمندی پلیس یعنی قدرت سخت افزاری و تظاهری پلیس بر عوامل اخلاقی و فعالیت‌های اجتماعی ارجحیت دارد. آزمون فرضیات بیانگر آن است که بین دو متغیر توانمندی عملیاتی پلیس (سرعت عمل، امکانات و تجهیزات پیشرفته، و گشت‌های منظم) و فعالیت‌های اجتماعی پلیس (مشارکت و ارتباط بیشتر با مردم) با احساس امنیت شهروندان رابطه معناداری وجود دارد. همچنین اگر پلیس در نقش خود از رفتار حرفه‌ای شامل: تعهد و صحت عمل، قانون‌مداری، عدم انجام پارتی‌بازی و عدم دریافت رشوه بهره‌بردار، شهروندان احساس امنیت بیشتری خواهند کرد.

نتیجه‌گیری: نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که توانمندی عملیاتی پلیس به تنهایی نمی‌تواند بر احساس امنیت شهروندان اثرگذار باشد بلکه آموزش و رفتار حرفه‌ای پلیس در تعامل با جامعه و ارتقاء کیفیت عملکرد نیروی انتظامی در سطح جامعه، احساس امنیت شهروندان نیز افزایش خواهد داد.

واژگان کلیدی

عملکرد پلیس Police Performance، احساس امنیت Feeling of security، رضایت شهروندان Client satisfaction، توانمندی عملیاتی Operational potentials، رفتار حرفه‌ای پلیس Police occupational behavior، فعالیت‌های اجتماعی پلیس Social police activities.

□ **استناد:** تاجران، عزیزالله؛ کلاکی، حسن (۱۳۸۸)، زمستان). بررسی تأثیر عملکرد پلیس بر احساس امنیت شهروندان تهرانی. *فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی*، سال چهارم، شماره چهارم، ۵۶۱-۵۸۶.

۱. کارشناسی ارشد فرماندهی و مدیریت انتظامی، پژوهشگر سازمان مطالعات و تحقیقات ناجا (ساتوم)

۲. کارشناسی ارشد رشته مطالعات فرهنگی، پژوهشگر سازمان مطالعات و تحقیقات ناجا (ساتوم)

مقدمه

امنیت از جمله مفاهیم مطرح در علوم انسانی است که مانند بسیاری مفاهیم دیگر (جامعه، فرهنگ، ارزش و...) پیچیدگی و گنگ بودن خصیصه ذاتی و ماهوی آن است. پر رمز و راز بودن و فرو رفتن آن در هاله‌ای از پیچیدگی‌های تئوریک، ایدئولوژیک و روزمرگی امنیت. تا جایی است که بوزان، از نظریه‌پردازان برجسته در این باره بیان کرده: که «هر کوششی برای درک مفهوم امنیت، بدون آگاهی کافی از تناقضات و نارسایی‌های موجود در خود این مفهوم ساده‌اند. شانه است» (تاجیک، ۱۳۷۹، ص ۳۷).

نویسندگان و پژوهشگران برجسته حوزه مطالعات امنیت، توصیف‌های مختلفی از این مفهوم ارائه داده‌اند که همگی بیانگر چند چهره بودن و ابهام مفهوم امنیت‌اند. آرنولد و لفرز در مقاله‌ای با عنوان «امنیت ملی چونان نمادی مبهم» که در سال ۱۹۵۲ منتشر شد، امنیت را «نمادی مبهم» خواند: «...نماد امنیت ملی چیزی نیست مگر عاملی برای افزایش ابهام که دارای پیچش معنایی خاصی است» (افتخاری، ۱۳۸۱، ص ۲۵). هیو مک دونالد و کوشید با استفاده از برخی طبقه‌بندی‌ها، ابهام مفهوم امنیت را رفع کند. اما در چنبره طبقه‌بندی‌های خود با شکست روبه‌رو شد و اعلام کرد که امنیت مفهومی «نارسا» است (بوزان، ۱۳۷۸، ص ۱۷). پاتریک مورگان در این باره می‌گوید: «امنیت مانند سلامتی یا منزلت نوعی شرایط است که به آسانی تعریف و تحلیل نمی‌پذیرد» (تریف و دیگران، ۱۳۸۳، ص ۹-۱۰). مک سویینی امنیت را واژه‌ای لغزنده و بی‌ثبات می‌خواند که در گستره گیج‌کننده‌ای از زمینه‌های متنوع و در جهت اهداف چندانگانه به وسیله افراد، شرکت‌ها، حکومت‌ها و اندیشمندان دانشگاهی به کار رفته است و در این فضا مجموعه‌ای از چیزها، مردم، وسایل، اهداف، حوادث خارجی و احساسات درونی منظور شده‌اند (کیوان حسینی، ۱۳۷۹، ص ۸۴-۸۵). تعبیر بوزان درباره پیچیدگی مفهوم امنیت این است که امنیت یک مفهوم توسعه نیافته است. به نظر وی امنیت هنوز توسعه لازم را پیدا نکرده است که بتوان یک مصداق واحد خارجی برای آن قایل شد و تعریف مشخصی از آن ارائه داد (تاجیک، ۱۳۷۸، ص ۷).

مهم‌ترین وظیفه نیروی انتظامی و حتی حکومت‌ها، تامین امنیت اجتماعی است و حتی اگر کسانی با عدم اعتقاد به نظریه دولت رفاه منکر وظیفه دولت در دخالت مستقیم برای تامین رفاه و آسایش آحاد مردم جامعه و ایجاد عدالت اجتماعی بوده و معتقد باشند که این هدف باید بدون دخالت مستقیم دولت‌ها از طریق تنظیم روابط صحیح اقتصادی و

ارائه امکانات آموزشی لازم و نظایر آن فراهم گردد، کمتر کسی است که منکر وظیفه اصلی دولت‌ها در تامین امنیت مردم باشد. به عبارتی دیگر، اصل وجود دولت‌ها و جوامع مبتنی بر نیاز مردم به برخورداری از امنیت بوده است و در صورت فقدان این امر، مردم نیازی به گرد هم شدن و تشکیل جوامع و اعطای برخی از اختیارات نامحدود به دولت‌ها در مقابل برخوردار شدن از امنیت را نمی‌دیدند (میرمحمد صادقی، ۱۳۸۴).

بنابر اهمیت امنیت و تحقق آن در جوامع مختلف، هر جامعه‌ای به فراخور امکانات و شرایط خود، نهادهایی را جهت تأمین و تحقق کامل امنیت در جامعه ایجاد نموده است که هر یک وظایف خاصی را در این راستا بر عهده دارند و از جمله مهم‌ترین آنها می‌توان به سازمان انتظامی جوامع یعنی پلیس اشاره نمود. از آنجا که نیروی انتظامی تلاش‌های گوناگونی در جهت نیل به ارتقای سطح امنیت اجتماعی، طرح‌های گوناگونی را به اجراء می‌گذارد، لذا ضروری است تا به وسیله ابزارهای علمی و مطالعات دقیق، مورد بررسی قرار گیرد. از این‌رو تحقیق حاضر با شیوه‌های علم اجتماعی، میزان امنیت و احساس امنیت را در بین شهروندان تهرانی به آزمون می‌گذارد تا اثر عملکرد پلیس را در سطح جامعه بر روی امنیت و احساس امنیت بسنجد. شناخت میزان اثرگذاری این نهاد امنیتی در تولید و حفظ احساس امنیت از جمله پرسش‌های مهمی است که پاسخ به آن، می‌تواند جایگاه نیروی انتظامی را در این عرصه تبیین نماید. همچنین شناسایی عملکرد پلیس در ابعاد مختلف توانمندی، رفتار حرفه‌ای و فعالیت‌های اجتماعی پلیس بر احساس امنیت شهروندان می‌افزاید که حاکی از ضروریات اصلی تحقیق می‌باشد. بنابراین به طور دقیق‌تر، تحقیق حاضر به دنبال شناسایی این مسئله است که عوامل عملکرد مؤثر پلیس بر احساس امنیت شهروندان کدامند؟

از میان نتایج تحقیقات به دست آمده، ویژگی مشترک زیادی را نمی‌توان درباره اثرات عملکرد پلیس بر احساس امنیت جستجو نمود. زیرا از یک طرف، بخشی زیادی از تحقیقات به امنیت اجتماعی پرداختند؛ بخش دیگری از تحقیقات، عوامل غیر از عملکرد پلیس بر امنیت را مورد مطالعه قرار داده و لذا تحقیقات انگشت شماری را می‌توان یافت که به اثرات عملکرد پلیس بر احساس امنیت شهروندان توجه نموده‌اند.

نتایج یافته‌های تحقیقات لیلی و هندوجا (۱۳۸۷) و ولز (۱۳۸۷) در خصوص تامین امنیت در ایالات متحده نشان داده که اقدامات پلیس جامعه محور، توانسته نقش مهمی در رضایت کلی شهروندان از سازمان‌های پلیسی داشته باشد. اما این اقدام جامعه محورانه

ناشی از رفتار بی طرفانه پلیس تحت آموزش‌های حرفه‌ای سازمان‌های پلیسی بوده که موجب کسب رضایت کلی شهروندان از پلیس شده است.

در ایران نیز پژوهش‌هایی همانند آن به اجراء درآمده است. بنی‌اسدی و حسینیان (۱۳۸۶) به این نتیجه رسیده‌اند که پلیس به تنهایی نمی‌تواند احساس امنیت را در جامعه برقرار سازد؛ بلکه در تعامل با مردم و مشارکت‌های اجتماعی، می‌تواند احساس امنیت را در جامعه تامین کند. همچنین تحقیقات معاونت اجتماعی فاتب (۱۳۸۳) و معاونت اجتماعی ناجا (۱۳۸۲) نشان داده که عملکرد نیروی انتظامی بر احساس امنیت شهروندان اثر معنادار و مثبتی دارد. اما نقش رسانه‌ها و خانواده را به دلیل ویژگی آموزشی و نقش جامعه‌پذیری‌شان نسبت به سایر نهادهای اجتماعی و سازمان‌های پلیسی، اثرات بسیار مهم‌تری در تولید امنیت دارند. بنابراین، صرف عملکرد نیروی انتظامی، نمی‌تواند بر احساس امنیت شهروندان، اثر مثبتی داشته باشد بلکه عملکرد و رفتاری که مبتنی بر آموزش‌های حرفه‌ای باشد، احساس امنیت شهروندان را تحت تاثیر قرار خواهد داد.

مبانی نظری: احساس امنیت^۱ پدیده روان‌شناختی - اجتماعی است که دارای ابعاد گوناگون می‌باشد. این احساس ناشی از تجربه‌های مستقیم و غیرمستقیم افراد از شرایط و اوضاع محیط پیرامونی است و افراد مختلف به صورت‌های گوناگون آن را تجربه می‌کنند. به لحاظ روش‌شناسی، احساس امنیت سازه چندبعدی و در ارتباط با شرایط اجتماعی و افراد مختلف به گونه‌های متفاوت ظهور یافته و به اشکال مختلف نیز قابل سنجش واند. زه‌گیری است.

وجود امنیت در یک جامعه به همان‌اندازه مهم است که احساس امنیت و امنیت روانی در آن جامعه. البته برخی از کارشناسان احساس امنیت را در یک جامعه مهم‌تر از وجود امنیت در آن می‌دانند که سخنی به جاست (بیابانی، ۱۳۸۴، ص ۴۵). شخص با وجود امنیت، احساس راحتی کرده و برای اهداف قابل پیش‌بینی خود برنامه‌ریزی در حالیکه همین شخص در حالت ناامنی قدرت برنامه‌ریزی و پیش‌بینی امور زندگی را ندارد (شاکری‌نیا، ۱۳۸۱، ص ۶۳). احساس امنیت را می‌توان این‌گونه تعریف کرد: «احساس آزادی نسبی از خطر» (رجبی پور، ۱۳۸۲، ص ۴۷). به گفتاری دیگر احساس امنیت عبارت است از نوعی ذهنیت و جهت‌گیری روانی مثبت (رضایت‌بخش، قانع‌کننده و آرام‌بخش) شهروندان نسبت به عدم تاثیرگذاری حضور و بروز رویدادها و وقایع ضدامنیتی

1. secure feeling

در شرایط فعلی و آتی، در حوزه‌های امنیت اجتماعی، ثبات سیاسی، انسجام هویتی یکپارچگی، امنیت سرزمینی.

در سطح فردی احساس امنیت در یک جامعه به احساس روانی شهروندان از میزان یا عدم وجود جرم در آن جامعه برمی‌گردد و هر چه میزان فراوانی جرم بالاتر باشد احساس امنیت پایین‌تر است. ولی این احساس ناامنی صرفاً منبعت از عدم وجود امنیت در یک جامعه نخواهد بود. ممکن است در یک جامعه امنیت وجود داشته باشد لیکن شهروندان در آن احساس امنیت نداشته باشند و بالعکس (کلاهیچیان، ۱۳۸۲، ص ۹۳).

اصولاً در خصوص امنیت و احساس امنیت در جامعه، ممکن است یکی از حالات زیر وجود داشته باشد:

- امنیت وجود دارد، احساس امنیت نیز وجود دارد.
 - امنیت وجود ندارد، احساس امنیت نیز وجود نخواهد داشت.
 - امنیت از نظر پلیس و معیارها و شاخص‌های آن وجود دارد اما مردم احساس امنیت نمی‌کنند.
 - امنیت با شاخص‌های پلیس وجود ندارد اما احساس امنیت در مردم وجود دارد.
- (عربی، ۱۳۸۴، ص ۳۳).

منابع تأمین کننده احساس امنیت برای آحاد و گروه‌های مختلف جامعه نیز از همدیگر متفاوت است و آن منابع در سه سطح کلان، میانی و فردی اثرگذار می‌باشند. در سطح کلان، ساختار کلی جامعه و ایمن بودن آن از جنگ، قحطی، خشکسالی، زلزله، سیل و ... در سطح فردی نیز روابط بین افراد در حوزه کار، تحصیل، اقوام و خویشاوندان، همسایگان، همکاران و نیز تجربه‌های غیرمستقیم و مستقیم روزانه افراد، در سطح میانی از عوامل سازنده احساس امنیت در جامعه شامل: روابط میان نهادهای سیاسی، اجتماعی و اقتصادی جامعه، چالش بین گروه‌ها و جناح‌های مختلف سیاسی، کارکرد نیروهای انتظامی، ارتش، قوه قضاییه، نظام پولی، نظام‌مندی شغلی، تعاملات جناح‌های سیاسی، بهره‌وری اقتصادی و غیره می‌باشد. بنابراین، نیروی انتظامی با توجه به نقش‌ها، وظایف و به طور کلی عملکردی که در سطح میانی ساختار کلی جامعه دارد؛ بر احساس امنیت شهروندان جامعه اثرگذار است.

هس و میلر (۱۳۸۲) بر وجود سه دوره مشخص تاریخی عملکرد پلیس در تأمین امنیت تاکید دارند و معتقدند که در جریان شکل‌گیری نیروهای پلیس در جوامع مختلف سه

تغییر عمده در عملکرد آنان روی داده است و این تغییر الگوها را به عنوان دوره‌های خاص عملکرد پلیسی توصیف می‌کنند. در این سه دوره پارادایم یا الگوی خاصی حاکم بوده است که عبارتند از: ۱- دوره سیاسی؛ ۲- دوره اصلاحات؛ ۳- دوره جامعه‌گرا (ص ۳۳).

۱- دوره سیاسی: دوره سیاسی تا ربع اول قرن بیستم ادامه یافت و زمانی بود که ادارات پلیس در حال شکل‌گیری بودند. در این دوره، پلیس پیوند نزدیکی با سیاست داشت. افسران پلیس معمولاً در جامعه زندگی می‌کردند و عضو گروه اکثریت بودند. چون گشت پیاده معمول‌ترین راهبرد مورد استفاده بود، افسران رابطه نزدیکی با مردم پیدا می‌کردند. در این دوره انتصاب روسای پلیس با انگیزه‌های سیاسی و به منظور حفظ منصوب کنندگان در جایگاه‌های قدرت صورت می‌گرفت (ص ۳۳). پارادایم حاکم بر دوره سیاسی، اقتدارگرایی بود. پلیس در این دوره قوه سرکوبگر و قوه قاهره‌ای است که صرفاً عامل حفظ و حافظ منافع طبقه مسلط می‌باشد. گفتنی است که این دوره پلیسی، دوره اقتدارگرایی و توانمندی پلیس در عرصه امنیت جوامع بوده است.

۲- دوره اصلاحات: از ولمر و ویلسون به عنوان سردمداران حرکت اصلاحی و خواستار تغییر جدی در شیوه سازماندهی و کارکرد ادارات پلیس یاد می‌کنند. از این دوره تحت عنوان دوره پیشرو نام می‌برند. در دوره اصلاحات رابطه پلیس با جامعه مخدوم خویش از لحاظ حرفه‌ای دور بود و سازمان پلیس به یک سازمان تخصصی تبدیل شد که هدف اصلی و اساسی آن مبارزه با جرم و تبه‌کاران بود و به شیوه‌های پلیسی به تعقیب و سرکوب بزه‌کاران و کسانی می‌پرداخت که امنیت عمومی را به خطر می‌انداختند. پارادایم حاکم بر دوره اصلاحات، حرفه‌ای بودن پلیس است و لذا عده‌ای این دوره را دوره پلیس حرفه‌ای نام نهاده‌اند. ویژگی این دوره این است که پلیس به کنترل جرائم می‌پردازد (هس و میلر، ۱۳۸۲، ص ۳۴-۳۶). لذا عملکرد پلیس در این دوره، مبارزان حرفه‌ای با جرم و جنایت تلقی شدند. پلیس در این دوره از نظر تخصصی به یک سازمان حرفه‌ای تبدیل شده که راه‌اندازی گشت‌های اتومبیل پلیس و پاسخ سریع به درخواست کمک مردم از شاخصه‌های این عصر محسوب می‌شود. در دوره اصلاحات، عصر پلیس حرفه‌ای یا رفتار حرفه‌ای پلیس از سال ۱۹۳۰ تا سال ۱۹۸۰ ادامه دارد. بنابراین عملکرد پلیس در دوره اصلاحات را می‌توان دوره رفتار حرفه‌ای پلیس نامید.

۳- عصر مشارکت پلیس با جامعه [جامعه‌گرایی]: در دهه ۱۹۸۰ بسیاری از ادارات پلیس شروع به تجربه کردن افزایش مشارکت جامعه در مبارزه با جرم و جنایت کردند.

مجریان قانون به تدریج نسبت به خواست مردم برای انجام نوع دیگری از کار پلیس پاسخ دادند. امروزه میزان تعامل پلیس، شهروندان و حل مساله به حد قابل ملاحظه‌ای رسیده است. عصر مشارکت را با نام‌های متعددی نامیده‌اند. کار پلیس با مشارکت جامعه، کار پلیس جامعه گرا، پلیس در محلات و.... در حال حاضر رایج‌ترین اصطلاح در این دوره کار پلیس با مشارکت جامعه است.

پارادایم دوره سوم که با مفهوم مدرن امنیت سازگار می‌باشد جامعه محوری است. فصل منطقی جامعه محوری اعتماد متقابل پلیس و مردم و مشارکت توأم با همدلی و رعایت هنجارها و ارزش‌های اجتماعی است. در دیدگاه جامعه محوری امنیت امری جدا از سایر امور و عوامل اجتماعی نیست بلکه در گرو سازگاری با فعالیتهای نهادهای اجتماعی از جمله خانواده است که در این صورت این مفهوم با فضایل اخلاقی و سرمایه‌های اجتماعی و مشارکت فعال مردمی همراه خواهد بود (عبدی، ۱۳۸۲). هدف پلیس در این دوره بالا بردن آرامش و رضایت شهروندان است و امنیت را با مشارکت نهادهای اجتماعی از جمله خانواده تامین می‌کند و مفهوم آن این نیست که پلیس با جرم مبارزه نکند بلکه در این پارادایم برخورد شدیدتر نیز صورت می‌گیرد ولی در بستری که با حمایت و مشارکت مردمی است. پلیس بخشی از جامعه است و نه جدای از آن و به گفته رابرت پیل «پلیس‌ها مردمند و مردم پلیس هستند»؛ ماموران پلیس حقوق بگیرانی هستند که تمام توجه خود را صرف خدمت به شهروندان می‌کنند (هس و میلر، ۱۳۸۲، ص ۴۳-۴۷). بنابراین، دوره سوم عملکرد پلیس را باید در حوزه فعالیتهای اجتماعی پلیس جستجو نمود.

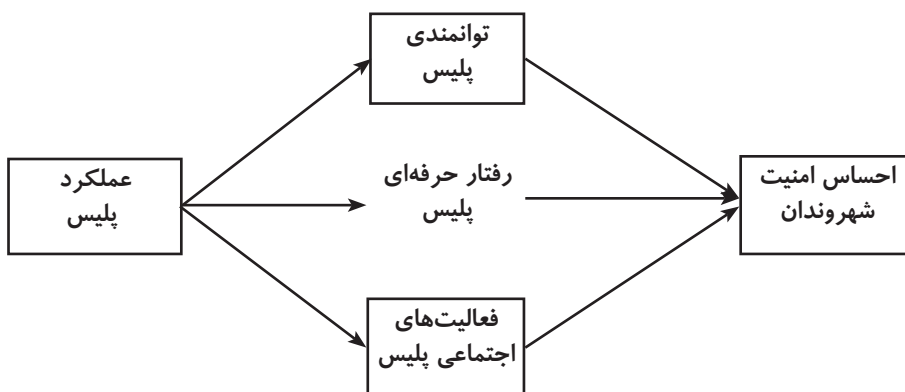
با توجه به رویکرد هس و میلر در ارتباط با موضوع تحقیق حاضر، می‌توان چنین استنباط کرد که مهم‌ترین عملکرد پلیس در سطح جامعه تامین امنیت برای جامعه و شهروندان است که در طول سه دوره تاریخی اشکال متفاوتی به خود گرفته است.

- ۱- اقتدار و توانمندی پلیس در دوره سیاسی تا اوایل قرن بیستم؛
- ۲- پلیس حرفه‌ای یا رفتار حرفه‌ای پلیس در دوره اصلاحات از سال ۱۹۳۰ تا ۱۹۸۰؛
- ۳- پلیس جامعه محور یا فعالیت اجتماعی پلیس در عصر مشارکت پلیس با جامعه از سال ۱۹۸۰ تا کنون.

بنابراین، پلیس در طول تاریخ برای تامین امنیت و احساس امنیت در میان جامعه، از سه شیوه بهره‌گیری نموده که متناسب با شرایط اجتماعی، اثرات متفاوتی از خود بر

جای می‌گذارد: ۱- توانمندی پلیس، ۲- رفتار حرفه‌ای پلیس، و ۳- فعالیت‌های اجتماعی پلیس، لذا ممکن است برای تامین امنیت در جامعه، اقتدارگرایی پلیس حاکم باشد و در جامعه پیشرفته رفتار حرفه‌ای پلیس و در جامعه مترقی‌تر، فعالیت‌های اجتماعی پلیس نسبت به رفتارهای دیگر، در تعامل با مردم و شهروندان برجسته شده باشد. بنابراین در تحقیق حاضر، عملکرد پلیس را می‌توان به عنوان یک متغیر مستقل دانست که بر تامین امنیت و تقویت احساس امنیت به یکی از شیوه‌های سه‌گانه فوق متوسل می‌شود. این سه عامل شامل توانمندی پلیس، رفتار حرفه‌ای پلیس و فعالیت اجتماعی پلیس می‌باشد که در الگوی نظری تحقیق زیر قابل استنباط است.

نمودار ۱. الگوی نظری تحقیق بررسی عوامل موثر عملکرد پلیس بر احساس امنیت

سوال اصلی تحقیق: از میان سه عوامل عملکرد پلیس (۱- توانمندی پلیس، ۲- رفتار حرفه‌ای پلیس، ۳- فعالیت‌های اجتماعی پلیس) کدام عامل بیشترین اثر را بر احساس امنیت شهروندان تهرانی دارد.

سوالات فرعی تحقیق:

- ۱- آیا توانمندی پلیس بر احساس امنیت شهروندان تهرانی اثرگذار است.
- ۲- آیا رفتار حرفه‌ای پلیس بر احساس امنیت شهروندان تهرانی اثرگذار است.
- ۳- آیا فعالیت‌های اجتماعی پلیس بر احساس امنیت شهروندان تهرانی اثرگذار است.

فرضیات تحقیق:

- ۱- به نظر می‌رسد توانمندی عملیاتی پلیس بر احساس امنیت شهروندان تاثیر دارد.
- ۲- به نظر می‌رسد رفتار حرفه‌ای پلیس بر احساس امنیت شهروندان تاثیر دارد.
- ۳- به نظر می‌رسد فعالیت‌های اجتماعی پلیس بر احساس امنیت شهروندان تاثیر دارد.
- ۴- به نظر می‌رسد بین سه شیوه عملکرد پلیس (توانمندی پلیس، رفتار حرفه‌ای و رفتار اجتماعی پلیس) بر احساس امنیت شهروندان، تفاوت آماری معناداری وجود دارد.

مواد و روش‌ها

روش تحقیق توصیفی و از نوع پیمایشی و همبستگی می‌باشد. جامعه آماری در این تحقیق کلیه افراد ۱۶ سال به بالا اعم از زن و مرد هستند که در سال ۱۳۸۷ ساکن شهر تهران بودند. برای نمونه‌گیری جامعه از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای استفاده شده است. سپس از بین این خوشه‌ها با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده، افراد نمونه انتخاب گردیدند. با استفاده از فرمول کوکران، حجم نمونه در این تحقیق ۹۸۰ نفر برآورد گردید.

روایی و پایایی پرسشنامه: برای سنجش پایایی شاخص‌های تحقیق از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شده است بدین منظور از ۳۰ پرسشنامه، قبل از اجرای پرسشنامه نهایی پر شد و میزان آلفای کرونباخ آن مورد سنجش قرار گرفته است ($\alpha = 0.70$).

جدول ۱. نتایج میزان آلفای کرونباخ شاخص‌های پرسشنامه

عامل‌ها	توانمندی عملیاتی پلیس	رفتار حرفه‌ای	فعالیت‌های اجتماعی
میزان آلفای کرونباخ	۰/۷۵	۰/۸۳	۰/۸۷

ابزار تجزیه و تحلیل داده‌ها: جهت انجام آزمون‌ها از دو نرم‌افزار SPSS و MiniTab استفاده کرده ایم.

تعریف عملیاتی تحقیق: عملکرد به طور کلی به نحوه‌ی ایفای نقش پلیس و انجام وظایف پلیسی اشاره دارد. در این تحقیق منظور از عملکرد پلیس، توانمندی عملیاتی پلیس، رفتار حرفه‌ای پلیس و فعالیت‌های اجتماعی پلیس است. بنابراین عملکرد پلیس به عنوان متغیر مستقل دارای سه بعد است: ۱- توانمندی پلیس، ۲- رفتار حرفه‌ای پلیس، ۳- فعالیت اجتماعی پلیس.

الف) تعریف عملیاتی توانمندی‌های پلیس: منظور از توانمندی پلیس شامل حضور به موقع در صحنه جرم، توانایی پیشگیری از جرم و دارا بودن امکانات و تجهیزات لازم و غیره می‌باشد. گفتنی است که توانمندی پلیس در قالب ۱۲ گویه از طریق طیف پنج تایی لیکرت سنجیده شده است.

ب) تعریف عملیاتی رفتار حرفه‌ای پلیس: اخلاق و رفتار حرفه‌ای پلیس با شاخص‌هایی چون دارا بودن دانش حرفه‌ای و مهارت تخصصی، برخورداری از آموزش پیشرفته، دارا بودن اصول اخلاقی، فرهنگ کاری و حرفه‌ای، دارا بودن شهرت اجتماعی و اعتبار عمومی که شامل ۱۲ گویه می‌باشد؛ سنجیده می‌شود.

ج) تعریف عملیاتی فعالیت‌های اجتماعی پلیس: در این تحقیق مراد از فعالیت‌های اجتماعی پلیس، افزایش ارتباط پلیس با جامعه و اطمینان دادن به مردم (کاهش ترس شهروندان) از طریق پخش برنامه‌های ارشادی از رسانه‌ها، مشارکت عمومی، ایجاد نمایشگاه‌ها، راه‌اندازی سایت پلیسی و نظایر آن می‌باشد. که در قالب ۱۲ گویه از طریق طیف ۵ تایی لیکرت سنجیده شده است.

د) تعریف نظری و عملیاتی متغیر وابسته (احساس امنیت): احساس امنیت عبارت است از نوعی ذهنیت و جهت گیری روانی مثبت (رضایت بخش، قانع کننده و آرام بخش) شهروندان نسبت به عدم تاثیر گذاری حضور و بروز رویدادها و وقایع ضد امنیتی در شرایط فعلی و آتی در حوزه‌های امنیت اجتماعی، ثبات سیاسی، انسجام هویتی و امنیت سرزمینی می‌باشد.

یافته‌ها

داده‌های توصیفی: عملکرد پلیس در سه عامل: عامل اول، «توانمندی‌های پلیس»؛ عامل دوم، «رفتار حرفه‌ای پلیس» و در عامل سوم، «فعالیت‌های اجتماعی پلیس»؛ ذیل سه جدول هر بعد به صورت مجزا مورد مطالعه قرار گرفته است.

الف) توانمندی‌های پلیس: دوازده شاخص (گویه) ذیل به عنوان «توانمندی‌های پلیس»؛ یکی از مهم‌ترین مولفه‌های عملکرد پلیس موثر بر احساس امنیت شهروندان تهرانی مورد ارزیابی قرار گرفته است. به‌طور کلی جدول ۲ نشان می‌دهد که پاسخگویان، ۱۲ گویه ذیل را در سطح زیاد و خیلی زیاد ارزیابی نموده‌اند. این ارزیابی بدان معناست که موارد زیر از مهم‌ترین گویه‌هایی هستند که از منظر شهروندان تهرانی در احساس امنیت

آنان تاثیر فراوان دارند و اگر بخواهیم از میان این گویه‌ها مهمترین را انتخاب نماییم؛ جدول ۲ نشان می‌دهد که پنج گویه ذیل به ترتیب اولویت در احساس امنیت شهروندان، در سطح خیلی زیاد ارزیابی شده‌اند:

- ۱- جمع‌آوری معتادان ولگرد و تابلو از سطح جامعه با ۶۴/۷٪؛
 - ۲- جمع‌آوری ارادل و اوباش و مزاحمین نوامیس مردم با ۶۰/۴٪؛
 - ۳- حضور سریع و به موقع فوریت‌های پلیسی ۱۱۰ در هنگام ضرورت با ۵۸/۶٪؛
 - ۴- سرعت عمل پلیس در کشف جرم با ۵۸/۳٪؛
 - ۵- در دسترس بودن و حضور به موقع پلیس در هنگام نیاز شهروندان با ۵۶/۹٪.
- بنابراین با توجه به پنج گویه فوق می‌توان گفت که جمع‌آوری گروه‌های معتاد و ارادل و اوباش از سطح جامعه با حضور به‌موقع و سرعت عمل پلیس، احساس امنیت شهروندان تهرانی را گسترش می‌دهد. لذا با توجه با این نتیجه تحقیق، می‌توان گفت که حرکت عملیات‌های ویژه پلیسی در جهت جمع‌آوری ارادل و اوباش از منظر شهروندان تهرانی حرکت مثبتی تلقی می‌گردد.
- الف) توانمندی‌های پلیس:** منظور از توانمندی‌های پلیس حضور به موقع در صحنه جرم، توانائی پیشگیری از جرم و دارا بودن امکانات و تجهیزات لازم می‌باشد.

جدول ۲. توزیع فراوانی و درصد معتبر شاخص‌های موثر توانمندی پلیس بر احساس امنیت

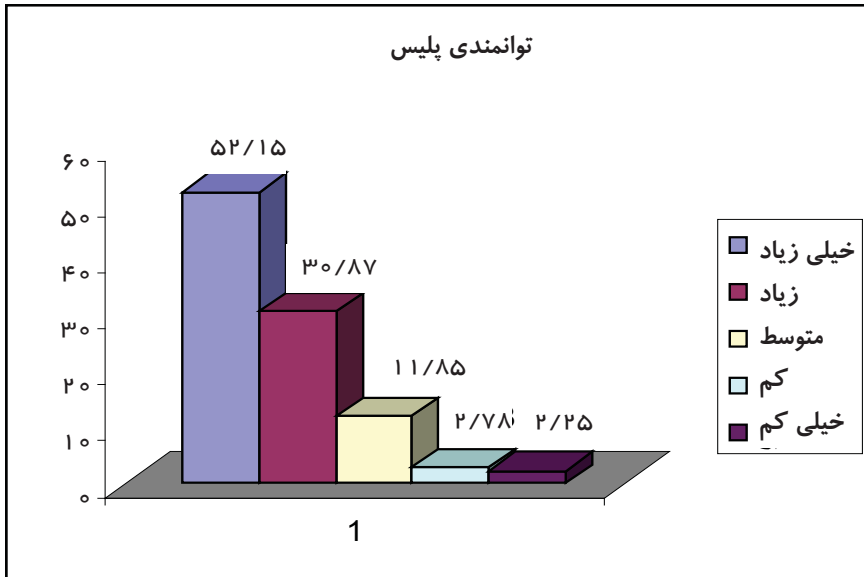
شاخص‌های توانمندی پلیسی	فراوانی	درصد معتبر	میانگین	انحراف استاندارد	ضریب همبستگی	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	ضریب همبستگی
رنگ و شکل لباس پلیس	فراوانی	۲۶۰	۳۳۳	۲۳۵	۶۶	۵۶	۹۵۰		
	درصد معتبر	۲۷/۴	۳۵/۱	۲۴/۷	۶/۹	۵/۹	۱۰۰		
سرعت عمل پلیس در کشف جرم	فراوانی	۵۵۷	۲۸۱	۸۵	۱۹	۱۴	۹۵۶		
	درصد معتبر	۵۸/۳	۲۹/۴	۸/۹	۲	۱/۵	۱۰۰		
استفاده از امکانات و تجهیزات پیشرفته	فراوانی	۵۲۳	۲۸۹	۱۰۵	۲۲	۱۹	۹۵۸		
	درصد معتبر	۵۴/۶	۳۰/۲	۱۱	۲/۳	۲	۱۰۰		
وجود گشت‌های منظم و کافی پیاده پلیس در منطقه	فراوانی	۵۱۰	۲۸۲	۱۰۶	۳۰	۲۵	۹۵۳		
	درصد معتبر	۵۳/۵	۲۹/۶	۱۱/۱	۳/۱	۲/۶	۱۰۰		

ادامه جدول ۲. توزیع فراوانی و درصد معتبر شاخص‌های موثر توانمندی پلیس بر احساس امنیت

۹۵۷	۳	۱۴	۱۰۲	۳۱۹	۵۱۹	فراوانی	وجود گشت‌های منظم و کافی سواره (خودرویی و موتوری) پلیس در منطقه
۱۰۰	۰/۳	۱/۵	۱۰/۷	۳۳/۳	۵۴/۲	درصد معتبر	
۹۵۶	۱۳	۱۸	۸۹	۲۹۲	۵۴۴	فراوانی	در دسترس بودن و حضور به موقع پلیس در هنگام نیاز شهروندان
۱۰۰	۱/۴	۱/۹	۹/۳	۳۰/۵	۵۶/۹	درصد معتبر	
۹۵۴	۲۲	۹	۷۰	۲۹۴	۵۵۹	فراوانی	حضور سریع و به موقع فوریتهای پلیسی ۱۱۰ در هنگام ضرورت
۱۰۰	۲/۳	۰/۹	۷/۳	۳۰/۸	۵۸/۶	درصد معتبر	
۹۴۹	۱۹	۱۲	۱۰۸	۳۲۸	۴۸۲	فراوانی	سالم‌سازی محیط‌های عمومی از مجرمین و برهم‌زنندگان نظم و امنیت عمومی
۱۰۰	۲	۱/۳	۱۱/۴	۳۴/۶	۵۰/۸	درصد معتبر	
۹۵۸	۱۴	۲۰	۶۶	۲۳۸	۶۲۰	فراوانی	جمع‌آوری معتادان ولگرد و تابلو از سطح جامعه
۱۰۰	۱/۵	۲/۱	۶/۹	۲۴/۹	۶۴/۷	درصد معتبر	
۹۵۰	۳۵	۴۱	۱۷۳	۲۹۱	۴۱۰	فراوانی	اجرای رزمایش مقطعی برای پاکسازی مناطق و اماکن آلوده
۱۰۰	۳/۷	۳/۴	۱۸/۲	۳۰/۶	۴۳/۲	درصد معتبر	
۹۵۴	۲۸	۴۴	۱۴۹	۳۲۲	۴۱۱	فراوانی	ورزیدگی و آمادگی جسمانی نیروهای عملیاتی پلیس
۱۰۰	۲/۹	۴/۶	۱۵/۶	۳۳/۸	۴۳/۱	درصد معتبر	
۹۵۱	۱۰	۲۳	۸۰	۲۶۴	۵۷۴	فراوانی	جمع‌آوری ارادل و اوباش و مزاحمین نوامیس مردم
۱۰۰	۱/۱	۲/۴	۸/۴	۲۷/۸	۶۰/۴	درصد معتبر	

از میان ۱۲ گویه، ۳ گویه وجود داشته که از نظر شهروندان تهرانی به عنوان «توانمندی و کارآمدی پلیس» نقش کمتری در احساس امنیت دارا می‌باشند. این گویه‌ها به ترتیب اولویت شامل موارد ذیل است: ۱- رنگ و شکل لباس پلیس با ۲۷/۴٪، ۲- ورزشی و آمادگی جسمانی نیروهای عملیاتی پلیس با ۴۳/۱٪، ۳- اجرای رزمایش مقطعی برای پاکسازی مناطق و اماکن آلوده با ۴۳/۲٪. بنابراین، این ۳ گویه نشان می‌دهد که ظاهر پلیس و اجرای رزمایش مقطعی، نمی‌تواند به عنوان معیار اصلی توانمندی‌های پلیس به شمار آید؛ بلکه توانمندی پلیسی در جامعه باید بنیادین و مستمر باشد. گفتنی است که متغیر توانمندی پلیس به عنوان متغیر اثرگذار بر احساس امنیت شهروندان در نمودار زیر ترسیم شده است.

نمودار ۲. توانمندی موثر پلیس بر احساس امنیت

همان گونه که از نمودار ۲ مشاهده می‌گردد ۵۲/۱۵٪ از پاسخگویان ابراز داشتند که توانمندی عملیاتی پلیس بر افزایش احساس امنیت تاثیر بسیار زیادی دارد. ۳۰/۸۷٪ زیاد، ۱۱/۹۵٪ در صد متوسط، ۲/۷۸٪ در صد کم، ۲/۲۵٪ در صد خیلی کم، البته لازم به ذکر است جمع آوری معتادان، حضور به موقع فوریت‌های پلیس ۱۱۰، جمع‌آوری ارازل و اوباش، سرعت عمل پلیس، وجود گشت‌های منظم و کافی از گویه‌های این شاخص می‌باشد. در نتیجه توانمندی عملیاتی پلیس ۸۳/۰۲٪ بر احساس امنیت اثر دارد.

ب) رفتار حرفه‌ای پلیس: در این تحقیق، اخلاق و رفتار حرفه‌ای پلیس با شاخص‌هایی چون دارا بودن دانش حرفه‌ای و مهارت تخصصی، برخورداری از آموزش پیشرفته، دارا بودن اصول اخلاقی، فرهنگ کاری و حرفه‌ای، دارا بودن شهرت اجتماعی و اعتبار عمومی سنجیده می‌شود.

جدول ۳. توزیع فراوانی و درصد معتبر شاخص‌های موثر رفتار حرفه‌ای پلیس بر احساس امنیت

ردیف	نوع شاخص	حداکثر	میانگین	زیر	بالاتر	فراوانی	رفتار حرفه‌ای پلیس
۹۵۳	۱۳	۲۰	۹۸	۳۰۹	۵۱۳	فراوانی	تعهد و صحت عمل پلیس در حین انجام وظیفه
۱۰۰	۱/۴	۱/۲	۱۰/۳	۳۲/۴	۳۵/۸	درصد معتبر	
۹۵۲	۱۹	۱۹	۹۳	۲۷۸	۵۴۳	فراوانی	قانون مداری و عمل به ضوابط توسط پلیس در حین انجام وظیفه
۱۰۰	۲	۲	۹/۸	۲۹/۲	۵۷	درصد معتبر	
۹۴۳	۲۶	۳۰	۱۰۰	۲۷۰	۵۱۷	فراوانی	برخورد قاطع پلیس با مجرمین و خلافکاران
۱۰۰	۲/۸	۳/۲	۱۰/۶	۲۸/۶	۵۴/۸	درصد معتبر	
۹۵۱	۲۸	۲۱	۱۲۱	۲۸۰	۵۰۱	فراوانی	برخورداري نیروهای پلیس از تخصص و آموزش‌های حرفه‌ای
۱۰۰	۲/۹	۲/۲	۱۲/۷	۲۹/۴	۵۲/۷	درصد معتبر	
۹۵۶	۱۹	۲۹	۱۷۲	۳۵۳	۳۸۳	فراوانی	خوش رفتاری و متانت در رفتار در هنگام برخورد با مردم
۱۰۰	۲	۳	۱۸	۳۶/۹	۴۰/۱	درصد معتبر	
۹۵۵	۲۳	۲۲	۱۲۵	۲۹۴	۴۹۱	فراوانی	عدم پارتی‌بازی و دریافت رشوه از سری مامورین پلیس
۱۰۰	۲/۴	۲/۳	۱۳/۱	۳۰/۸	۵۱/۴	درصد معتبر	
۹۳۹	۲۹	۲۶	۱۴۰	۳۲۹	۴۱۵	فراوانی	توجه و رسیدگی به شکایت و انتقادات شهروندان از طریق تلفن ۱۹۷ (دفتر نظارت همگانی)
۱۰۰	۳/۱	۲/۸	۱۴/۹	۳۵	۴۱/۹	درصد معتبر	
۹۵۰	۲۰	۴۳	۱۳۷	۳۵۲	۳۹۸	فراوانی	کنترل سیستمی اعمال مجرمین سابقه‌دار
۱۰۰	۲/۱	۴/۵	۱۴/۴	۳۷/۱	۴۱/۹	درصد معتبر	
۹۵۷	۱۴	۱۶	۱۳۸	۳۷۷	۴۱۲	فراوانی	ایثار و از خودگذشتگی پلیس در انجام وظایف و ماموریت‌های محوله
۱۰۰	۱/۵	۱/۷	۱۴/۴	۳۹/۴	۴۳/۱	درصد معتبر	
۹۵۵	۱۶	۳۳	۱۴۶	۳۵۹	۴۰۱	فراوانی	انگیزه و علاقه مندی پلیس در انجام وظایف و ماموریت‌های محوله
۱۰۰	۱/۷	۳/۵	۱۵/۳	۳۷/۶	۴۲	درصد معتبر	
۹۵۱	۱۷	۲۹	۱۳۲	۳۳۹	۴۳۴	فراوانی	توجه به نظارت و خواسته‌های مردم و تکریم ارباب رجوع
۱۰۰	۱/۸	۳	۱۳/۹	۳۵/۶	۴۵/۶	درصد معتبر	
۹۵۱	۱۳	۲۹	۱۱۸	۳۱۳	۴۷۸	فراوانی	حساسیت و دقت لازم در انجام ماموریت‌های محوله
۱۰۰	۱/۴	۳	۱۲/۴	۳۲/۹	۵۰/۳	درصد معتبر	

دوازده شاخص (گویه) فوق به عنوان «رفتار حرفه‌ای پلیس» از مهم‌ترین مولفه‌های عملکرد پلیس موثر بر احساس امنیت شهروندان تهرانی مورد ارزیابی قرار گرفته است. به طور کلی جدول ۳ نشان می‌دهد که پاسخگویان ۱۲ گویه ذیل را در سطح زیاد و خیلی زیاد ارزیابی نموده‌اند. این ارزیابی بدان معناست که موارد زیر از مهم‌ترین گویه‌هایی است که از منظر شهروندان تهرانی در احساس امنیت آنان تاثیر فراوان دارد. و اگر بخواهیم از

میان این گویه ها، مهمترین را انتخاب نماییم؛ جدول ۳ نشان می‌دهد که پنج گویه ذیل به ترتیب اولویت در احساس امنیت شهروندان، در سطح خیلی زیاد ارزیابی شده است:

۱- قانون مداری و عمل به ضوابط توسط پلیس در حین انجام وظیفه با ۵۷٪؛

۲- برخورد قاطع پلیس با مجرمین و خلافکاران با ۵۴/۸٪؛

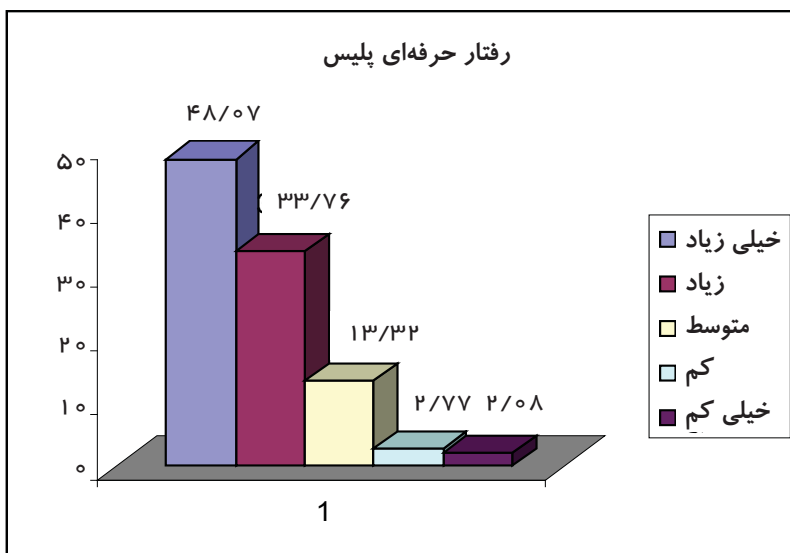
۳- برخورداری نیروهای پلیس از تخصص و آموزش‌های حرفه‌ای با ۵۲/۷٪؛

۴- عدم پارتی بازی و دریافت رشوه از سوی مامورین پلیس با ۵۱/۴٪؛

۵- حساسیت و دقت لازم در انجام ماموریت‌های محوله با ۵۰/۳٪.

بنابراین شهروندان تهرانی از پلیس می‌خواهند تا که در ماموریت‌های خود با عمل به قانون و ضوابط، برخورد قاطع و عدم پارتی بازی با مجرمین و خلافکاران برخورد کنند. رفتار حرفه‌ای پلیس به عنوان یکی دیگر از مولفه‌های اصلی موثر بر احساس امنیت شهروندان، به صورت نمودار ۳ ترسیم شده است.

نمودار ۳. رفتار حرفه‌ای موثر پلیس بر احساس امنیت

همان‌گونه که از نمودار ۳ مشاهده می‌گردد ۴۸/۰۷٪ از پاسخگویان ابراز داشتند که رفتار حرفه‌ای پلیس بر افزایش احساس امنیت تاثیر بسیار زیادی دارد. ۳۳/۷۶٪ زیاد،

۱۳/۳۲٪ متوسط، ۲/۷۷٪ کم، ۲/۵۸٪ خیلی کم، در نتیجه رفتار حرفه‌ای پلیس ۸۱/۸۳٪ بر احساس امنیت اثر دارد.

ج) فعالیت‌های اجتماعی پلیس

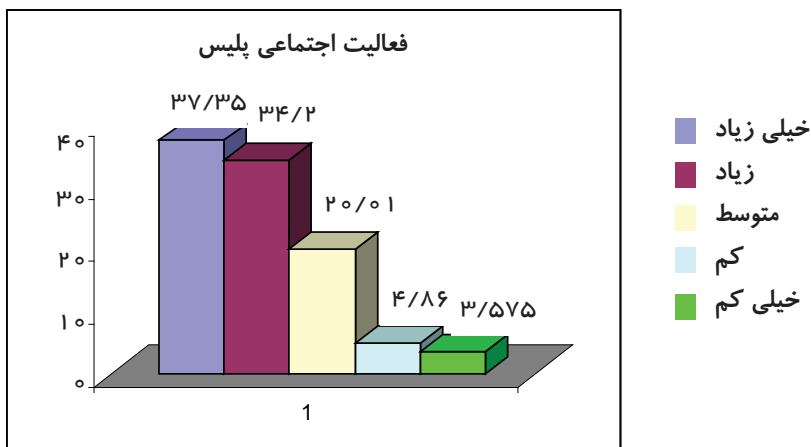
جدول ۴. توزیع فراوانی و درصد معتبر شاخص‌های موثر فعالیت‌های اجتماعی پلیس بر احساس امنیت

ردیف	نوع فعالیت	ح	متوسط	زبد	نوع زبد	شاخص‌های فعالیت‌های پلیسی
۹۴۸	۲۸	۲۸	۱۸۸	۳۶۴	۳۴۰	فراوانی
۱۰۰	۳	۳	۱۹/۸	۳۸/۴	۳۵/۹	درصد معتبر
مصاحبه‌های مطبوعاتی و رسانه‌ای فرماندهان پلیس (در خصوص پیشگیری جرایم، جرائم و خطرات مبتلا به جامعه)						
۹۴۹	۲۲	۲۵	۱۲۸	۲۸۳	۴۹۱	فراوانی
۱۰۰	۲/۳	۲/۶	۱۳/۵	۲۹/۸	۱۵/۷	درصد معتبر
اطلاع رسانی به موقع وقایع و حوادث مهم جنایی مثل حادثه پاکدشت						
۹۰۸	۴۴	۵۳	۱۶۴	۲۷۶	۳۷۱	فراوانی
۱۰۰	۴/۸	۵/۸	۱۸/۱	۳۰/۴	۴۰/۹	درصد معتبر
راه‌اندازی سایت پلیس و ارائه آخرین اخبار اطلاعات انتظامی و اجتماعی مورد نیاز جامعه						
۹۵۴	۵۲	۵۵	۱۹۰	۳۲۱	۳۳۶	فراوانی
۱۰۰	۵/۵	۵/۸	۱۹/۹	۳۳/۶	۳۵/۲	درصد معتبر
تولید و نمایش فیلم‌ها و انیمیشن‌های پلیسی						
۹۴۷	۲۹	۷۸	۲۷۸	۳۲۲	۲۴۰	فراوانی
۱۰۰	۳/۱	۸/۲	۲۹/۴	۳۴	۲۵/۳	درصد معتبر
برگزاری نمایشگاه‌های عمومی و تخصصی برای آگاه سازی و تعامل با جامعه از سوی پلیس						
۹۵۲	۱۴	۲۲	۱۳۲	۳۵۴	۴۳۰	فراوانی
۱۰۰	۱/۵	۲/۳	۱۳/۹	۳۷/۲	۴۵/۲	درصد معتبر
ارائه آموزش‌های مورد نیاز جوانان و دانش آموزان از سوی پلیس در خصوص پیشگیری اجتماعی رفتارهای پر خطر، حفاظت از خود ...						
۹۵۲	۲۷	۲۹	۱۹۲	۳۵۱	۳۵۴	فراوانی
۱۰۰	۲/۷	۳	۲۰/۲	۳۶/۹	۷۳/۲	درصد معتبر
مشارکت و تعامل با سازمان‌های دولتی و غیردولتی برای برقراری نظم و امنیت در جامعه						
۹۴۵	۴۱	۷۴	۲۸۱	۲۹۳	۲۵۶	فراوانی
۰۰۱	۳/۴	۷/۸	۲۹/۷	۳۱	۲۷/۱	درصد معتبر
برگزاری همایش و نشست‌های علمی پلیس با نخبگان و مراکز دانشگاهی						
۹۵۲	۳۳	۳۸	۱۵۷	۳۴۵	۳۷۹	فراوانی
۱۰۰	۳/۵	۴	۱۶/۵	۳۶/۲	۳۹/۸	درصد معتبر
بکارگیری اقشار و گروه‌های مردمی برای حفظ نظم و امنیت مانند نگهبان محله، پارکبان و...						
۹۵۱	۳۲	۵۷	۲۰۱	۳۲۷	۴۳۳	فراوانی
۱۰۰	۳/۴	۶	۲۱/۱	۳۴/۴	۳۵/۱	درصد معتبر
پژوهش و انتشار مطالعات علمی در خصوص نظم و امنیت اجتماعی برای ارتقاء آگاهی جامعه						
۹۴۹	۳۰	۴۹	۱۶۳	۳۱۲	۳۹۵	فراوانی
۱۰۰	۳/۲	۵/۲	۱۷/۲	۳۲/۹	۴۱/۶	درصد معتبر
نظرسنجی از مردم و توجه به آن از سوی پلیس (نظیر آسیب‌ها، جرائم و عملکرد نیروی انتظامی)						
۹۴۶	۵۴	۴۴	۱۹۸	۳۳۵	۳۱۵	فراوانی
۱۰۰	۵/۷	۴/۷	۰۲/۹	۵۳/۴	۳۳/۳	درصد معتبر
انتشار نشریه و روزنامه از سوی پلیس در جهت آموزش و آگاه‌سازی انتظامی						

دوازده شاخص (گویه) فوق به عنوان «فعالیت‌های اجتماعی پلیس»؛ یکی از مهم‌ترین مولفه‌های عملکرد پلیس موثر بر احساس امنیت شهروندان تهرانی مورد ارزیابی قرار گرفته است. به طور کلی جدول ۴ نشان می‌دهد که پاسخگویان ۱۲ گویه ذیل را در سطح زیاد و خیلی زیاد ارزیابی نموده‌اند. این ارزیابی بدان معناست که موارد زیر از مهم‌ترین گویه‌هایی است که از منظر شهروندان تهرانی در احساس امنیت آنان تاثیر فراوان دارد. و اگر بخواهیم از میان این گویه‌ها، مهم‌ترین را انتخاب نماییم؛ جدول ۴ نشان می‌دهد که چهار گویه ذیل به ترتیب اولویت در احساس امنیت شهروندان، در سطح خیلی زیاد ارزیابی شده است:

- ۱- اطلاع‌رسانی به موقع وقایع و حوادث مهم جنایی مثل حادثه پاکدشت با ۵۱/۷٪؛
 - ۲- ارائه آموزش‌های مورد نیاز جوانان و دانش‌آموزان از سوی پلیس در خصوص پیشگیری اجتماعی رفتارهای پرخطر، حفاظت از خود و... با ۴۵/۲٪؛
 - ۳- نظرسنجی از مردم و توجه به آن از سوی پلیس (نظیر آسیب‌ها، جرائم و عملکرد نیروی انتظامی) با ۴۱/۶٪؛
 - ۴- راه‌اندازی سایت پلیس و ارائه آخرین اخبار اطلاعات انتظامی، اجتماعی مورد نیاز جامعه با ۴۰/۹٪.
- بنابراین، آنچه که شهروندان تهرانی در حوزه فعالیت‌های اجتماعی از پلیس می‌خواهند، وجود یک سازمان آگاهی‌دهنده و اطلاع‌رسان از وقایع، آسیب‌ها و جرائم در سطح جامعه می‌باشد.
- فعالیت‌های اجتماعی پلیس همانند دو مولفه فوق یعنی، رفتار حرفه‌ای و توانمندی عملیاتی پلیس، به عنوان یکی دیگر از مولفه‌های اصلی موثر بر احساس امنیت شهروندان، به صورت نمودار ۴ ترسیم شده است.

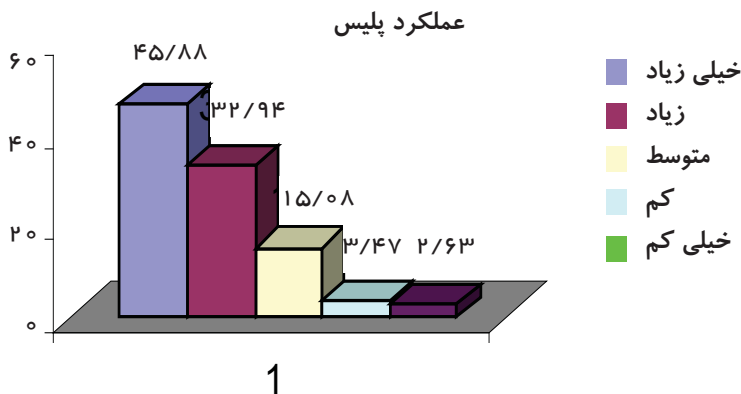
نمودار ۴. فعالیت‌های اجتماعی موثر پلیس بر احساس امنیت

همان‌گونه که از نمودار ۴ مشاهده می‌گردد ۳۷/۳۵٪ از پاسخگویان ابراز داشتند که فعالیت اجتماعی پلیس بر افزایش احساس امنیت تأثیر بسیار زیادی دارد. ۳۴/۲٪ زیاد، ۲۰/۰۱٪ متوسط، ۴/۸۶٪ کم، ۳/۵۷۵٪ خیلی کم، در نتیجه فعالیت اجتماعی پلیس ۷۱/۵٪ بر احساس امنیت اثر دارد.

عملکرد پلیس: عملکرد به طور کلی به نحوه ایفای نقش پلیس و انجام وظایف پلیسی اشاره دارد. در این تحقیق عملکرد پلیس از طریق شاخص‌های توانمندی عملیاتی، رفتار حرفه‌ای و فعالیت‌های اجتماعی پلیس سنجیده می‌شود.

نمودار ۵. عملکرد موثر پلیس بر احساس امنیت

در پایان همان گونه که از نمودار ۵ مشاهده می‌گردد ۴۵/۸۸٪ از پاسخگویان ابراز داشتند که در کل عملکرد پلیس بر افزایش احساس امنیت تاثیر بسیار زیادی دارد ۳۲/۹۴٪ زیاد، ۱۵/۰۸٪ متوسط، ۳/۴۷٪ کم، ۲/۶۳٪ خیلی کم، در نتیجه در کل عملکرد پلیس ۷۸/۸۲٪ بر احساس امنیت اثر زیاد دارد

به طور کلی، داده‌های فوق در چند بُعد مهم قابل مفهوم‌سازی و تفسیراند. از این رو، جداول فوق از چند جنبه قابل توجه است. نتایج بدست آمده نشان می‌دهد که شهروندان، پلیس را بیشتر به عنوان یک نیروی حاضر و فعال در برخورد با جرایم، سالم سازی محیط‌های عمومی، جمع آوری معتادان ولگرد و اراذل و اوباش و... می‌پذیرند. و حضور و نقش پلیس در مراکز تحقیقاتی و علمی، در مرتبه بعدی قرار می‌گیرد. زیرا وظیفه اصلی پلیس، حفظ امنیت است و مراکز و نهادهای گوناگون نظیر دانشگاه‌ها، موسسات پژوهشی، صدا و سیما و... نقش بهتر و موثرتری می‌توانند در حوزه‌های تحقیقاتی داشته باشند و این به معنای انتظار از نقش‌ها و جامعه‌پذیری و تمایزپذیری نقش‌ها در جامعه رو به پیشرفت و توسعه می‌باشد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها: جهت تایید یا رد فرضیات از دو آزمون t یک نمونه‌ای و آزمون علامت استفاده شده است. دلیل استفاده توام از دو آزمون برای هر فرضیه این است که چون داده‌ها کیفی بوده و استفاده از آزمون‌های پارامتری ممکن است نتایج را خدشه‌دار کند، لذا از آزمون ناپارامتری علامت نیز در کنار آزمون t- یک نمونه‌ای استفاده شد و فرضیات را با اطمینان و توان بیشتری رد یا قبول شد.

■ فرضیه ۱. به نظر می‌رسد توانمندی عملیاتی پلیس بر میزان احساس امنیت شهروندان تهران تاثیر دارد.

جدول ۵. اثر توانمندی عملیاتی پلیس بر میزان احساس امنیت با استفاده از آزمون تی

سطح معناداری	آزمون t	کران پایین با اطمینان ۹۵٪	انحراف معیار	میانگین	فراوانی کل
۰/۰۰۰	۷۵/۸۷	۴/۲۶	۰/۵۲	۴/۲۸	۹۵۸

$$t = 75/87$$

$$sig = 0/000$$

باتوجه به مقدار آماره $t = 75/87$ و سطح معناداری ($sig = 0/000$) فرضیه شماره ۱ با اطمینان ۹۹٪ تایید می‌شود. همچنین در مرحله بعدی در جدول ۶ از آزمون علامت

استفاده شده است.

جدول ۶. نتیجه آزمون علامت فرضیه اول

میان	سطح معناداری	فراوانی مقادیر بیشتر از میان	فراوانی مقادیر برابر با میان	فراوانی مقادیر کمتر از میان	فراوانی کل
۴/۳۳	۰/۰۰۰	۹۳۷	۲	۱۹	۹۵۸

$$t = ۴/۳۳ \quad sig = ۰/۰۰۰$$

با توجه به مقادیر به دست آمده از آزمون علامت و سطح معناداری $sig=۰/۰۰۰$ با اطمینان ۹۹٪ فرضیه شماره ۱ تایید خواهد شد. ملاحظه می‌کنیم آزمون علامت نیز نتیجه آزمون t را مورد تایید قرار می‌دهد. لذا نتیجه می‌گیریم بین توانمندی عملیاتی پلیس و احساس امنیت شهروندان رابطه معناداری وجود دارد.

■ فرضیه ۲. به نظر می‌رسد که رفتار حرفه‌ای پلیس بر میزان احساس امنیت شهروندان تهران تاثیر دارد.

جدول ۷. تأثیر رفتار حرفه‌ای پلیس بر میزان احساس امنیت با استفاده از آزمون تی

سطح معناداری	آمار t	کران پایین با اطمینان ۹۵٪	انحراف معیار	میانگین	فراوانی کل
۰/۰۰۰	۶۷/۳۱	۴/۲۰	۰/۵۷	۴/۲۳	۹۵۸

$$t = ۶۷/۳۱ \quad sig = ۰/۰۰۰$$

با توجه به مقدار آماره $t = ۶۷/۳۱$ و سطح معناداری $sig = ۰/۰۰۰$ با اطمینان ۹۹٪ می‌توان گفت که فرض صفر رد شده و در نتیجه فرضیه مورد تایید قرار می‌گیرد.

جدول ۸. نتیجه آزمون علامت فرضیه دوم

میان	سطح معناداری	فراوانی مقادیر بیشتر از میان	فراوانی مقادیر برابر با میان	فراوانی مقادیر کمتر از میان	فراوانی کل
۴/۲۵	۰/۰۰۰	۹۲۴	۱۱	۲۳	۹۵۸

$$Med = ۴/۲۵ \quad sig = ۰/۰۰۰$$

با توجه به مقادیر به دست آمده از آزمون علامت و سطح معناداری $sig=۰/۰۰۰$ با اطمینان ۹۹٪ فرضیه شماره ۲ مورد تایید قرار می‌گیرد. ملاحظه می‌شود که آزمون

علامت نیز نتیجه آزمون t را تایید می‌کند. لذا می‌توان ادعا کرد که بین توانمندی حرفه‌ای پلیس با میزان احساس امنیت شهروندان تهران رابطه معناداری وجود دارد.

■ فرضیه ۳. به نظر می‌رسد فعالیت‌های اجتماعی پلیس بر میزان احساس امنیت شهروندان تاثیر دارد.

جدول ۹. اثر فعالیت‌های اجتماعی پلیس بر میزان احساس امنیت با استفاده از آزمون تی

سطح معناداری	آماره t	کران پایین با اطمینان ۹۵٪	انحراف معیار	میانگین	فراوانی کل
۰/۰۰۰	۵۴/۲۹	۳/۹۶	۰/۵۶	۳/۹۹	۹۵۸

$$t = ۵۴/۲۹ \quad sig = ۰/۰۰۰$$

با توجه به مقادیر بدست آمده از جدول فوق و سطح معناداری $sig = ۰/۰۰۰$ با اطمینان ۹۹٪ می‌توان فرضیه شماره ۳ را مورد تایید قرار داد.

جدول ۱۰. نتیجه آزمون علامت فرضیه سوم

میان	سطح معناداری	فراوانی مقادیر بیشتر از میان	فراوانی مقادیر برابر با میان	فراوانی مقادیر کمتر از میان	فراوانی کل
۳/۹۹	۰/۰۰۰	۹۰۶	۸	۴۴	۹۵۸

$$med = ۳/۹۹ \quad sig = ۰/۰۰۰$$

با ملاحظه مقادیر حاصله از جدول ۱۰ و سطح معناداری $sig = ۰/۰۰۰$ با اطمینان ۹۹٪ می‌توان فرضیه شماره ۳ مورد تایید قرار داد. ملاحظه می‌شود که مقادیر بدست آمده از آزمون علامت نتایج حاصله از آزمون t را نیز مورد تایید قرار می‌دهد. لذا می‌توان ادعا کرد که بین فعالیت‌های اجتماعی پلیس با میزان احساس امنیت شهروندان تهران رابطه معناداری وجود دارد.

■ فرضیه ۴. از میان سه عوامل عملکرد پلیس (۱- توانمندی پلیس، ۲- رفتار حرفه‌ای پلیس، ۳- فعالیت‌های اجتماعی پلیس) کدام عامل بیشترین اثر را بر احساس امنیت شهروندان تهرانی دارد.

جهت رتبه بندی فرضیه‌ها از حیث اهمیتشان برای پاسخگویان از آزمون ناپارامتری فریدمن استفاده شد. که اساس این آزمون رتبه‌دادن به هر یک از فرضیه‌ها بر اساس

محاسبه تفاوت میانگین متغیرهای اثرگذار بوده است. لذا فرضیه هایی که میانگین بالاتری را به خود اختصاص می دهند، رتبه بالاتری نیز به خود اختصاص می دهند و از نظر پاسخگویان دارای اهمیت بالاتری هستند.

جدول ۱۱. تفاوت اثرات متغیرهای مستقل (توانمندی، رفتار حرفه‌ای و فعالیت‌های اجتماعی پلیس) بر میزان احساس امنیت با استفاده از آزمون فریدمن

میانگین رتبه ها	گزاره‌های تحقیق	فرضیه‌ها
۲/۳۲	اثر توانمندی پلیس بر میزان احساس امنیت	فرضیه شماره ۱
۲/۱۸	اثر رفتار حرفه‌ای پلیس بر میزان احساس امنیت	فرضیه شماره ۲
۱/۵۱	اثر فعالیت‌های اجتماعی پلیس بر میزان احساس امنیت	فرضیه شماره ۳

فراوانی: ۹۵۸ آماره کای اسکوتر: ۳۸۷/۸۱۲ درجه آزادی: ۲ سطح معناداری: ۰/۰۰۰
با توجه به میانگین رتبه‌ای بدست آمده نشان می‌دهد که فرضیه شماره یک یعنی توانمندی عملیاتی پلیس با میانگین ۲/۳۲ بیشترین اثرگذاری و فرضیه شماره دو رفتار حرفه‌ای پلیس و فرضیه شماره سه فعالیت‌های اجتماعی پلیس به ترتیب با میانگین‌های ۲/۱۸ و ۱/۵۱ در رده‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

بحث و نتیجه‌گیری

در تحقیق حاضر در دو سطح توصیفی و استنباطی به رابطه بین نگرش شهروندان نسبت به احساس امنیت و عملکرد پلیس پرداخته شده است. در سطح توصیفی داده ها، نگرش شهروندان نشان داده است که برای افزایش احساس امنیت در جامعه، مردم خواستار توقعاتی از پلیس هستند. اما در سطح استنباطی داده‌ها نشان داده است که توانمندی عملیاتی پلیس به عنوان قدرت سخت و انتظامی نسبت به رفتار حرفه‌ای و فعالیت‌های اجتماعی پلیس (به عنوان قدرت نرم) ارجحیت بیشتری دارد.

نتایج بدست آمده از جدول توانمندی‌های عملیاتی پلیس نشان می‌دهد که گویه‌هایی نظیر حضور به موقع و سریع فعالیت‌های پلیسی ۱۱۰، جمع آوری اراذل و اوباش، سرعت عمل پلیس در کشف جرایم، وجود گشت‌های منظم پلیسی و در دسترس بودن به موقع پلیس در شرایط اضطراری بیانگر این مفهوم است که اولین و مهم‌ترین توقع شهروندان از پلیس جهت افزایش احساس امنیت، صرف حضور فیزیکی نیست، بلکه حضور فعال پلیس در ۲۴ ساعت احساس امنیت شهروندان را افزایش خواهد داد. اما ارزش پایین گویه‌هایی

نظیر ظاهر پلیس (رنگ و شکل لباس پلیس) و اجرای رزمایش مقطعی، نشان می‌دهد که نمی‌تواند به عنوان مولفه‌های اصلی توانمندی عملیاتی پلیس به شمار آید. زیرا توانمندی عملیاتی پلیس باید در جامعه بنیادین و مستمر باشد. البته کاربرد تجهیزات پیشرفته پلیس برای نظم عمومی لازم است. زیرا همگام با تحول جامعه، جرم و جنایت نیز افزایش یافته است؛ از این رو برای مهار تهدیدات داخلی و خارجی، پلیس باید به تجهیزات و تکنیک‌های پیشرفته مجهز گردد تا فرصت ارتکاب جرم از مجرم گرفته شود.

جدول دوم مربوط به رفتار حرفه‌ای پلیس با گویه‌هایی نظیر تعهد و صحت عمل پلیس، قانونگذاری و عمل به ضوابط در برخورد با مجرمین و خلافکاران، بیانگر این مفهوم است که توقع دوم شهروندان از پلیس، خوش رفتاری و متانت، اجرای قانون و عمل به ضوابط حین انجام وظیفه است.

نظر شهروندان تهرانی در خصوص جدول سوم، یعنی فعالیت‌های اجتماعی پلیس به عنوان بعد سوم عملکرد پلیس، نشان می‌دهد که وجود یک سازمان آگاهی دهنده و اطلاع‌رسان از وقایع، آسیب‌ها و جرائم در سطح جامعه می‌باشد. این مطلب بدان معناست که شهروندان برای رسیدن به احساس امنیت بیشتر تمایل دارند از مسائل اجتماعی آگاهی یابند. لذا با اخذ آگاهی از شیوه‌های مجرمانه توسط پلیس، فرصت ارتکاب جرم از مجرم گرفته می‌شود. اگرچه این بعد از نقش پلیسی، می‌تواند احساس امنیت شهروندان را افزایش داد، اما افزایش این احساس به‌اندازه‌ای اولویت‌های قبلی نیست. لذا مردم خواستار یک نقش پلیسی از پلیس هستند، نه ایفای نقش فرهنگی و آموزشی صرف.

نتایج استنباطی داده‌ها نشان داده که عملکرد پلیس در ایران شامل توانمندی عملیاتی پلیس، رفتار حرفه‌ای و فعالیت‌های اجتماعی پلیس که بر احساس امنیت شهروندان اثرگذار بوده است. همچنین نشان داده که عملکرد پلیس در حوزه قدرت سخت افزاری یعنی توانمندی عملیاتی پلیس (فرضیه اول) نسبت به قدرت نرم یعنی حوزه رفتار حرفه‌ای (فرضیه دوم) و فعالیت‌های اجتماعی (فرضیه سوم) اثرات بیشتری بر احساس امنیت شهروندان دارد. بنابراین، عملکرد پلیس صرفاً توانمندی عملیاتی نیست بلکه رفتار حرفه‌ای و عملکرد اجتماعی پلیس در کنار آن، احساس امنیت شهروندان را تحت تاثیر قرار خواهد داد. لذا عملکرد پلیس به تنهایی نمی‌تواند بر احساس امنیت شهروندان اثرگذار باشد. تحقیقات دیگران نیز همسو با تحقیق حاضر نیز بر این باورند که عملکرد نیروی انتظامی، به تنهایی نمی‌تواند بر احساس امنیت شهروندان، اثر مثبتی داشته باشد بلکه

عملکرد و رفتاری که مبتنی بر آموزش‌های حرفه‌ای پلیس باشد، احساس امنیت شهروندان را تحت تاثیر قرار خواهد داد. بنابراین، پلیس در حین انجام وظایف و ماموریت‌های سخت و انتظامی، باید رفتار حرفه‌ای خود که شامل آموزش‌های حرفه‌ای پلیس و فعالیت‌های اجتماعی است؛ در تعامل با جامعه تقویت تا با ارتقاء کیفیت عملکرد نیروی انتظامی در سطح جامعه، احساس امنیت شهروندان نیز افزایش یابد.

کتابنامه

منابع فارسی:

- افتخاری، اصغر (۱۳۸۱). تحلیل انتقادی امنیت. *فصلنامه مطالعات راهبردی، سال پنجم، شماره ۱۶*، ص ۲۵؟
- بنی‌اسدی، علی (۱۳۸۶). پاییز. تاثیر نظارت همگانی بر افزایش احساس امنیت در جامعه. *فصلنامه علمی- تخصصی بازرسی کل ناجا، شماره اول*.
- بوزان، باری (۱۳۷۸). *مردم، دولت‌ها و هراس*. ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- بنی اسدی، علی؛ و حسینیان، سیمین (۱۳۸۶). پاییز. تاثیر نظارت همگانی بر افزایش احساس امنیت در جامعه. *فصلنامه علمی- تخصصی بازرسی کل ناجا، شماره اول*، ۴۰-۵۶.
- تاجیک، محمد رضا (۱۳۷۹). جامعه‌ای امن در گفتمان خاتمی. تهران: نشر نی.
- تاجیک، محمدرضا (۱۳۷۸). *گفتمان امنیت ملی در جمهوری اسلامی ایران*، (از جزوه مفهوم شناسی امنیت). تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- تریف، تری و دیگران (۱۳۸۳). *مطالعات امنیتی نوین*. ترجمه علیرضا طیب و وحید بزرگی. تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- روی، پل (۱۳۸۲). معمای امنیت اجتماعی. ترجمه منیژه نویدنیا، *فصلنامه مطالعات راهبردی، سال ششم، شماره ۲۱*.
- ساروخانی، باقر (۱۳۸۱). *روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی، جلد اول، اصول و مبانی*. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- صمدیان، منیرالسادات (۱۳۸۸). *دانش‌های آماری برای مدیران تحقیقاتی*. تهران: سازمان تحقیقات و مطالعات ناجا، ص ۷۶.
- کیوان حسینی، اصغر (۱۳۷۹). دوازده نکته محوری درباب امنیت. *فصلنامه مطالعات دفاعی و امنیتی، سال هفتم، شماره ۲۵*.
- کلاهیچیان، محمود (۱۳۸۴). *راهکارهای تحقق امنیت اجتماعی*، (مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی). معاونت اجتماعی ناجا. تهران: گلبونه.
- کیوان حسینی، اصغر (۱۳۷۹). دوازده نکته محوری درباب امنیت. *فصلنامه مطالعات دفاعی و امنیتی، سال هفتم، شماره ۲۵*، ۸۴-۸۵.

۵۸۵ ■ بررسی تاثیر عملکرد پلیس بر احساس امنیت شهروندان تهرانی

لیلی، دیوید؛ و هندوجا، سمیر (۱۳۸۷)، پاییز. رابطه ارزیابی عملکرد افسران پلیس و رضایت‌مندی کلی. *فصلنامه علمی- تخصصی بازرسی کل ناجا، شماره پنجم*.
موزن جامی، محمدهادی (۱۳۸۳). نگاهی به آسیب شناسی امنیت ملی. *فصلنامه مطالعات دفاعی استراتژیک، سال یکم، شماره ۱*.
معاونت اجتماعی ناجا (۱۳۸۲). *بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی از دیدگاه شهروندان تهرانی*، (گزارش نظرسنجی شماره ۱۸۹)، تهران: معاونت اجتماعی ناجا.
معاونت اجتماعی و ارشاد فاتح (۱۳۸۳). *بررسی میزان احساس امنیت در بین حاشیه نشینان تهران بزرگ به تفکیک مناطق*، (گزارش نظرسنجی، آذرماه ۱۳۸۳)، تهران: معاونت اجتماعی و ارشاد فاتح.
نویدینیا، منیژه (۱۳۸۲). درآمدی بر امنیت اجتماعی. *فصلنامه مطالعات راهبردی، سال ششم، شماره ۱۹*
هافندورن، هلگا (۱۳۷۱). *معمای امنیت: نظریه پردازی و ایجاد قواعد در زمینه امنیت بین‌المللی*. ترجمه علیرضا طیب، مجله سیاست خارجی، سال ششم، شماره ۴
هس، کارن ام؛ و میلر، لیندا اس. (۱۳۸۲). *پلیس در اجتماع، راهبردهایی برای قرن بیست و یکم*. ترجمه رضا کلهر، تهران: دانشگاه علوم انتظامی.
ولز، ویلیام (۱۳۸۷)، تابستان). نوع برخورد افسران پلیس و ارزیابی عملکرد آنان. *فصلنامه علمی- تخصصی بازرسی کل ناجا، شماره ۴*.
ویور، ال. (۱۳۸۰). *امنیتی کردن و غیرامنیتی کردن*. ترجمه مرادعلی صدوقی، *فصلنامه فرهنگ‌اندیشه، سال اول*، شماره ۳ و ۴

منابع انگلیسی:

- Mitar, M. (1996). *Assessment of societal security in recent past and today*. Slovenia: College of police and security studies / www.ncjrs.org/internet
Roe, P. (2005). *Securitizations & minority rights: conditions of desecuritization*. Central European University, Budapest, Hungary/www.sdi.sagepub.com/internet.
Watson, S. (2004). *Agents in search of an actor: Societal security for the Palestinians and Turkish Kurds*. New York: Columbia University Press.

منابع جهت مطالعه بیشتر

منابع فارسی:

- فلاحی، علی (۱۳۷۹). سازوکار ایجاد رژیم‌های اعتماد- امنیت‌سازی. *فصلنامه راهبرد، شماره ۱۸*.
کاظمی‌پور، شهلا (۱۳۷۶). *جمعیت و امنیت ملی: توسعه و امنیت عمومی*، جلد ۲، تهران: وزارت کشور.
پورموزن جامی، محمد هادی (۱۳۸۳). نگاهی به آسیب شناسی امنیت ملی. *فصلنامه مطالعات دفاعی استراتژیک، سال یکم، شماره ۱*.
عزیزی علویچه، حسن و دیگران (۱۳۷۹). *مفهوم شناسی امنیت*، (پلی کپی شماره ۲/۲۴)، تهران: موسسه مطالعات راهبردی.

عسگری، محمود (۱۳۸۲). رهیافت‌های شناخت شناسی امنیت. *فصلنامه مطالعات راهبردی، سال ششم، شماره ۲۰*. عسگری محمود (۱۳۷۸). *مقدمه‌ای بر جامعه شناسی امنیت، (جزوه مفهوم شناسی)*. تهران: مؤسسه مطالعات راهبردی.

چگنی‌زاده، غلامعلی (۱۳۷۹). رویکردی نظری به مفهوم امنیت ملی در جهان سوم. *مجله سیاست خارجی، سال چهارم، شماره ۱*.

خوش‌فر، غلامرضا (۱۳۸۰). نقش امنیت در تحقق قانونگرایی در جامعه. *اطلاعات سیاسی و اقتصادی، شماره ۱۴۴* - ۱۴۳ -

ربیعی، علی (۱۳۷۸). امنیت ملی، مفهومی در حال تکوین. *اطلاعات سیاسی-اقتصادی، شماره ۱۹۸-۱۹۷*. ویور، آل (۱۳۸۰). امنیتی کردن و غیر امنیتی کردن، ترجمه مرادعلی صدوقی. *فصلنامه فرهنگ‌اندیشه، سال اول، شماره ۳ و ۴*.

نویدینیا، منیژه (۱۳۸۲). درآمدی بر امنیت اجتماعی. *فصلنامه مطالعات راهبردی، سال ششم، شماره ۱۹*. نصری، قدیر (۱۳۷۸). *معنا و ارکان جامعه شناسی امنیت*. (از جزوه مفهوم شناسی امنیت). تهران: مؤسسه مطالعات راهبردی.

نویدینیا، منیژه (۱۳۸۲). درآمدی بر امنیت اجتماعی. *فصلنامه مطالعات راهبردی، سال ششم، شماره ۱۹*. نویدینیا منیژه (۱۳۸۱). *امنیت اجتماعی: روایتی جامع*، (گزارش پژوهشی). تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی. هافندورن، هلگا (۱۳۷۱). *معمای امنیت: نظریه پردازی و ایجاد قواعد در زمینه امنیت بین‌المللی*. ترجمه علیرضا طیب، *مجله سیاست خارجی، سال ششم، شماره ۴*.

منابع انگلیسی:

Isakovic, Z. (2002), *Human security: concepts, characteristics, and main problems: The institute of international politics and economics, Belgrade, Serbia and Montenegro & the United Nations University, Tokyo, Japan / www.ccmr-bg.org/internet*.

Watson, S. (2005), *Societal security. Applying the concept to the process of Kurdish identity construction*. New York: Columbia University Press.